

N:o 19.

Ank. till Riksd. Kansli den 3 Febr. 1883, kl. 3 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till Förordning angående förlagsinteckning och i sammanhang dermed erforderliga författningar; gifven Stockholms slott den 8 Januari 1883.

Då en omarbetning af gällande stadganden angående förlagsinteckning visat sig vara af behovet påkallad för att i denna lagstiftning bringa sammanhang och reda, har förslag blifvit uppgjort till förordning angående förlagsinteckning och dermed sammanhang egande författningar; och vill Kongl. Maj:t, efter det Högsta Domstolen blifvit hörd, med bifogande af de angående ämnet i Högsta Domstolen och Statsrådet förda protokoll, enligt 87 § Regeringsformen föreslå Riksdagen att

dels i ett sammanhang antaga

- 1:o förordning angående förlagsinteckning;
- 2:o förordning angående förändrad lydelse af 17 kap. 7 § Handelsbalken; och
- 3:o förordning angående förändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875;

dels under förutsättning och vilkor af bifall till förenämnda förslag antaga

- 4:o förordning angående förändrad lydelse af 2 och 5 §§ Konkurslagen den 18 September 1862.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Nils von Steyern.

Förslag

till

Förordning angående förlagsinteckning.

Med upphäfvande af Förordningen om förlag vid bergs- och bruks-handteringen den 24 Februari 1748 och Hallordningen den 2 April 1770, så ock med ändring af hvad lag och författningar i öfrigt innehålla mot denna Förordning stridande, stadgas som följer:

1 §.

Gifver man annan förlag till idkande af bergsbruk eller grufvedrift, äfven der denna ej är att till bergsbruk hänföra, eller till drifvande af fabrik, mjöl- eller sågqvarn, boktryckeri, bryggeri, bränvins- eller krut-tillverkning, och varder förlaget intecknad i den ordning här nedan stadgas, njute förlagsman sedan för sin fordran den förmånsrätt, som i 17 kap. Handelsbalken sägs.

2 §.

Förlagsinteckning sökes, då rörelsen drifves i stad, der Rådstufvurätt finnes, vid denna Rätt och, då rörelsen drifves å landet eller i stad lydande under landsrätt, vid Rådstufvurätten i den stad, der Konungens Befallningshafvande i länet har sitt säte.

3 §.

Vid ansökan om förlagsinteckning skall till Rätten ingifvas i hufvudskrift den handling, på grund hvaraf inteckning äskas; skolande handlingen innehålla såväl uttryckligt erkännande af försträckningens egenskap af förlag för viss uppgifven rörelse jemte uppgift om stället, der bergsbruk eller grufve-

drift, mjöl- eller sågqvarnsrörelse, brännvins- eller kruttillverkning idkas, samt om stad eller socken, der fabrik, boktryckeri eller bryggeri drifves, som ock af vittnen styrkt medgifvande att förlagsinteckning tagas må. Sökanden bifoge intyg af magistrat, kronofogde eller länsman, att förlagstagaren utöfvar den uppgifna rörelsen, så ock, der enligt särskilda författningar anmälan hos embetsmyndighet eller tillstånd af sådan myndighet fordras för rörelsens drifvande, bevis att anmälan skett eller tillstånd meddelats.

Fullgör sökanden ej hvad sålunda föreskrifvet är, varde ansökningen genast afslagen.

4 §.

Rätten låte den handling, som ligger till grund för ansökningen, offentligen uppläsas och i särskildt protokoll öfver förlagsinteckningar intagas.

5 §.

Ej må förlagsinteckning beviljas utan till visst belopp i penningar eller varor.

6 §.

Då förlagsinteckning blifvit beviljad, teckne Rätten bevis derom å den handling, hvarå den intecknade fordran är grundad.

7 §.

Förlagsinteckning skall förnyas i den ordning, som i 8 § bestämmes, första gången inom tio år sedan den beviljades och derefter inom tio år från hvarje förnyelse. Sker ej sådant, vare inteckningen förfallen, ändå att inom nämnda tid med densamma vidtagits sådan åtgärd, som i 9 § 2 mom. sägs.

8 §.

Vill någon låta förnya förlagsinteckning, uppvisse hos den Rätt, som inteckningen beviljat, inteckningshandlingen i hufvudskrift, och skrifve Rätten derå bevis om inteckningsförnyelsen. Stände ock sökanden fritt att inför annan Rådstufvurätt förete inteckningshandlingen: den Rätt låte, då sådant sker, i sitt protokoll öfver förlagsinteckningar korteligen intagas hvad handlingen innehåller med dag och årtal då den utgafs, af hvilken Rätt förlags-

inteckningen är beviljad, när och under hvilken paragraf i protokollet det skedde, och, om inteckningen förut förnyats, när det egt rum; teckne ock bevis å handlingen att den varit företedd till vinnande af inteckningsförnyelse; sedan ingifve sökanden protokollet deröfver till den Rätt, som beviljat inteckningen, inom tid, som i 7 § sägs; och vare detta så gilt, som om handlingen der blifvit företedd.

9 §.

Vill någon låta förlagsinteckning helt och hållet eller till viss del dödas, uppvisse inteckningshandlingen i hufvudskrift för den Rätt, som beviljat inteckningen, och skrifve Rätten å handlingen bevis om dödandet. Äskas åtgärden af annan än förlagstagaren, må dödandet ej beviljas utan dennes samtycke.

Vill någon låta förlagsinteckning under annan nedsättas, förfares i enlighet med hvad här ofvan om intecknings dödande är sagdt.

10 §.

Är intecknad förlagsförbindelse inlöst af förlagstagaren eller eljest återkommen i hans hand, vare honom ej förment att, der inteckningen ännu är gällande, ånyo utgifva handlingen med fortfarande inteckningsrätt.

11 §.

Öfverlåter någon till annan bruk, grufva, fabrik eller inrättning, för hvars drifvande förlagsinteckning är beviljad, vare förlagsskulden emot förlagstagaren genast till betalning förfallen.

12 §.

Ärende angående förlagsinteckning må af Rätten upptagas endast å Måndag, eller, om helgdag då inträffar, nästa söknedag derefter; dock att fråga om intecknings förnyelse må handläggas jemväl å annan rättegångsdag.

13 §.

Den, som ej nöjes åt Underrätts beslut i ärende angående förlagsinteckning, eger deröfver sig besvåra inom den i 16 kap. 1 § Rättegångsbalken stadgade tid. Öfver Hofrättens utslag må klagan genom besvär hos

Konungen fullföljas inom den tid och i den ordning, som i 30 kap. 18 § nämnda balk föreskrifves.

14 §.

Har beslut, hvarigenom Rådstufvurätt helt och hållet eller till någon del afslagit ansökan om förlagsintecknings beviljande, blifvit till följd af besvär ändradt af högre Rätt, vare sökanden pliktig att inom tre månader från det utslaget om ändringen vunnit laga kraft, förete detsamma hos Rådstufvurätten, vid äfventyr att i annat fall den förlagsinteckning, som på grund af utslaget beviljas, gäller såsom vore den sökt först å den dag utslaget vid Rådstufvurätten företes.

15 §.

Denna förordning träder i kraft den 1 Januari 1885.

Derförinnan meddelad förlagsinteckning skall, för att bibehållas gällande, inom ett år från nyssnämnda dag förnyas hos den Rådstufvurätt, som, derest ny förlagsinteckning då sökes, är behörig att upptaga ansökningen, samt derefter hos nämnda Rätt vidare förnyas efter ty i 7 § stadgadt är. Samma Rätt tillkomme ock att i fråga om sådan inteckning upptaga ärende, hvarom i 9 § sägs.

Förslag

till

Förordning angående förändrad lydelse af 17 kap. 7 § Handelsbalken.

Härigenom förordnas, att 17 kap. 7 § Handelsbalken skall erhålla följande förändrade lydelse:

7 §.

Hafver någon sådant bilbref, som i sjölagen beskrifvet är, eger han förmån i skeppet, så ock i godset, då skeppsfolk betaldt är, som i 5 § är

sagdt. Dernäst gånge det lån ut, som skeppare på bodmeri tagit; hafve ock det yngre bil- eller bodmeribref företräde för det äldre.

Gifver man annan förlag till idkande af bergsbruk eller grufvedrift, äfven der denna ej är att till bergsbruk hänföra, eller till drifvande af fabrik, mjöl- eller sågqvarn, boktryckeri, bryggeri, bränvins- eller kruttillverkning, och varder förlaget intecknadt, på sätt särskildt är stadgadt, njute förlagsman sedan förmånsrätt för sin fordran i det, som tillverkadt är, i de för tillverkningen afsedda råämnen, i all den lösegendom vare sig maskiner, redskap, dragare eller annat, som till bergsbrukets, grufvans, fabriken eller inrättningens drift hörer, samt i gäldenärens fordringar för sådana förskott i penningar eller varor, som för rörelsen lemnade äro; så ock vid förlag till bearbetande af andra grufvor än jerngrufvor, i sjelfva grufvan; dock gälle ej förmånsrätt för ränta, som före början af konkurs upplupen är, för längre tid än tre år. Är förlagsinteckning beviljad för fleres fordringar, hafve den företräde, som inteckning först sökt; hafva flere sökt inteckning å en dag, ege lika rätt. Börjar konkurs inom en månad efter det förlagsinteckning blifvit sökt, vare inteckningen utan verkan. Ej heller gälle förlagsinteckning, som blifvit sökt samma dag, då konkurs börjats eller derefter.

Denna förordning skall icke tillämpas i de förmånsrättstvister, som göras anhängiga före utgången af December månad 1884.

Förslag

till

Förordning angående förändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875.

Häri genom förordnas, att 1 § i Förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875 skall erhålla följande förändrade lydelse:

1 §.

Öfver följande ärenden skola vid Underrätt föras särskilda protokoll, nemligen: ett öfver lagfarter med fång af fast egendom; ett öfver inteckningar i sådan egendom; ett öfver äktenskapsförord; ett öfver förmyndares tillsättande och entledigande, samt ett öfver bouppteckningar, morgongåfvobref och afhandlingar om lösöreköp. Uti lagfarts- och inteckningsprotokollen skall för hvarje ärende å brädden tecknas namnet på den egendom, som lagfares eller intecknas, och uti öfriga protokollen för hvarje ärende med undantag af bouppteckningarne namnet å den person ärendet rör.

Vid Rådstufvurätt skall ock föras särskildt protokoll öfver förlagsin-teckningar. I det protokoll skall för hvarje ärende å brädden tecknas förlagstagarens namn jemte uppgift om rörelsens beskaffenhet och orten hvarest den drifves.

Har någotdera af de ärenden, nämnda äro, icke förevarit, varde det i protokollet anmärkt.

Denna förordning skall lända till efterrättelse från den 1 Januari 1885.

Förslag

till

**Förordning angående förändrad lydelse af 2 och 5 §§ Konkurslagen
den 18 September 1862.**

Härigenom förordnas, att 2 och 5 §§ Konkurslagen den 18 September 1862 skola erhålla följande förändrade lydelse:

§ 2.

1 mom. Borgenär ege ock söka, att gäldenärs egendom afträdas skall i följande fall, nemligen:

1) då gäldenär är för skuld rymd, eller veterligen ur riket faren och anledning är för handen, att han förblifver utrikes för att undgå borgenärens kraf;

2) då verkställighet af utmätning, hvarigenom all gäldenärs kända egendom medtagas skulle, blifvit för annans fordran sökt;

3) då gäldenär svikligen, borgenärer till förfång, afhänder sig eller undanskaffar sina tillgångar.

2° mom. Borgenär ege jemväl söka att gäldenärs egendom afträdas skall, då egendom, deri borgenären på grund af förlagsinteckning eger förmånsrätt, blifvit för annans fordran utmätt och skälig anledning är att befara, att den öfriga egendom, hvori han eger förmånsrätt, till gäldande af hans fordran otillräcklig är.

§ 5.

Der likväl borgenärs fordran tillkommit senare än de omständigheter, på hvilka han sin ansökning om egendomsafträdet grundar, vare den ansökning utan verkan.

Har borgenär för sin fordran säkerhet genom pant eller genom inteckning i fast egendom; ege ej heller den rätt, i 2, 3 och 4 §§ omförmäld är, der han ej gitter visa att panten eller inteckningen till gäldande af hans fordran otillräcklig är.

Denna förordning skall lända till efterrättelse från den 1 Januari 1885.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott Fredagen den 3 November 1882,

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern Grefve *Posse*,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre *Hochschild*,
Statsråden: *Lovén*,
von Steyern,
Friherre *von Otter*,
Hederstierna,
Hammar skjöld,
Richert,
Themptander,
Ryding.

Chefen för Justitiedepartementet Statsrådet von *Steyern* anmälde i underdånighet:

1:o.

Riksdagens underdåniga skrifvelse den 17 sistlidne Maj, hvaruti blifvit tillkännagifvet, att vid behandling af Kongl. Maj:ts nådiga proposition den 27 förutgångne Januari, med förslag till förordning angående förlagsinteckning och i sammanhang dermed erforderliga författningar, Riksdagen funnit sig icke kunna antaga nämnda proposition.

Föredraganden yttrade härefter:

»Det af Eders Kongl. Maj:t vid senaste riksdag framlagda förslag
Bih. till Riksd Prot. 1883. 1 Saml. 1 Afd. 14 Häft.

till förordning angående förlagsinteckning och i sammanhang dermed erforderliga författningar afsåg ej någon utsträckning af rättigheten att begagna sig af förlagsinteckning till andra näringar än dem, som nu innehafva en dylik rätt, utan endast att bringa reda i den lagstiftning i ämnet, som nu gäller, så att det skulle blifva fullt klart, hvilka näringar ega begagna sig af en dylik förmån, hos hvilken myndighet förlagsinteckning skall sökas, och hvilka rättigheter den skall medföra. Förslaget, af Lag-Utskottet i hufvudsakliga delar tillstyrkt, antogs af Första Kammaren med några mindre väsentliga förändringar, men afslogs af Andra Kammaren. Bland de skäl, som synas hafva inverkat på Andra Kammarens beslut, intogs må hända främsta rummet af den af några talare uttryckta önskan, att förlagsinteckningsrätten måtte utsträckas till andra näringar och förnämligast till jordbruket. Denna mening vann åter ytterst ringa understöd i Första Kammaren. Deremot blef ett af Eders Kongl. Maj:t samtidigt framlagdt förslag till förordning angående fredande från utmätning af lösören, som jordegare lemnat landbo till egendomens bruk, åsyftande att på ett annat sätt än genom förlagsinteckning bereda arrendatorn utväg att anskaffa för jordbruket nödiga inventarier, af Första Kammaren antaget, men af den Andra afslaget. Läger man härtill, att inom Andra Kammaren ej sattes i fråga att betaga de industriella yrkena den rätt till förlagsinteckning, de redan hafva, och att anmärkningarne mot hvad den Kongl. propositionen i afseende på dessa näringar innehöll endast gälde speciella stadganden, hvilka utan olägenhet och möjligen till fördel för det hela kunna underkastas någon jemkning, torde man vara berättigad att ur de inom Kamrarne förda öfverläggningar draga den slutsats, att Kamrarne i hufvudsak godkände hvad som föreslagits beträffande de industriella yrkena, men derutöfver önskade en lagstiftning, som bereddé jordbruket lättad tillgång till förlagskapital, utan att dock Kamrarne ännu kunnat förena sig om den väg, hvarpå detta senare mål borde sökas. Vid sådant förhållande synes mig det rätta förfaringsättet vara, att sistnämnda fråga göres till föremål för en speciel utredning, deri män, förtrogna med så väl det större som det mindre jordbrukets behof, deltaga. Men denna utredning hindras ej, utan snarare främjas derigenom, att den redan tillräckligt förberedda frågan om förlagslagstiftningens revision nu bringas till sin lösning. Detta kan ske fullkomligt oberoende af det sätt, hvarpå kreditlagstiftningen för jordbruket ordnas, och frågornas sammanblandande kan endast leda dertill, att vissa näringar, vare sig de industriella eller jordbruket, möjligen båda, måste uppoffra viktiga intressen för den högst tvifvelaktiga fördelen deraf, att lagstiftningen blifver för begge gemensam. Det synes derföre ingalunda vara skäl att i afvaktan på den blifvande utredningen angående jordbruket låta öfriga näringar längre vänta på en lag-

stiftning, som är af dem lifligt efterlängtat. En särskild anledning att ej undanskjuta denna fråga ligger deri, att dess afgörande är ett vilkor för Kommerskollegii förändrade organisation. En sådan förutsätter nemligen, att kollegiet befrias från den befattning med en del förlagsinteckningar, som nu åligger detta embetsverk, men som rätteligen tillhör domstolarne och enligt förslaget jemväl skulle till dem öfverflyttas.

Jag anser mig således böra tillstyrka Eders Kongl. Maj:t att å nyo för Riksdagen framlägga hufvudsakligen enahanda förslag i ämnet, som förelades innevarande års Riksdag, med undantag af det särskildt för jordbruket afsedda förslaget till förordning om fredande från utmätning af lösören, som jordegare lemnat landbo till egendomens bruk; och torde, derest denna framställning af Eders Kongl. Maj:t bifalles och Riksdagens beslut i ämnet utfaller på ett sätt som, enligt hvad jag nyss antydt, synes gynsamt för återupptagande af frågan om kreditlagstiftning för jordbruket, det tillåtas mig att göra denna fråga till föremål för särskild underdånig föredragning inför Eders Kongl. Maj:t.

De inom Riksdagen och Lag-Utskottet framställda anmärkningar synas mig böra föranleda vissa ändringar i förslagen, innan de för Riksdagen å nyo framläggas.

Vid ordet »grufvedrift» i § 1 har Lag-Utskottet fogat tillägget »äfvender denna ej är att till bergsbruk hänföra», i afsigt att låta författningen omfatta äfvender sådan grufvedrift, som möjligen i en framtid kan komma att icke hänföras under grufvestadgans bestämmelser. För min del har jag ej något väsentligt att erinra deremot, att af detta skäl uttrycket, ehuru för närvarande utan all betydelse, får i förslaget inflyta.

Mot 1 § anmärktes vidare, att uttrycket: »fabrik eller annan dermed jemförlig inrättning» vore otydligt. Man fruktade, att domstolen skulle af denna redaktion låta förläda sig att ingå i pröfning huruvida t. ex. ett handverk, som anmäldes till förlagsinteckning, vore till rörelsens omfång eller i något annat hänseende jemförligt med fabrik och derföre borde tillerkännas en inteckningsrätt, som yrket eljest enligt författningen saknade. Sådan var dock ej förslagens mening. Det anmärkta uttrycket: »annan dermed jemförlig inrättning» afsåg endast sådana, i 8 § af förordningen om utvidgad näringsfrihet den 18 Juni 1864 uppräknade näringar, som i sjelfva verket äro fabriker, men dock ej kallas så och om hvilkas idkande anmälan ej sker i samma ordning, som den i fråga om fabriker fastställda. Till förekommande af allt missförstånd böra emellertid dessa näringar i författningen uppräknas, dervid dock borde uttryckligen omnämnas ett yrke, som, enligt hvad upplyst blifvit, ej heller räknas till fabriker i egentlig mening, men dock hittills haft förlagsinteckningsrätt, nemligen bryggerihandteringen. Genom en sådan redak-

tion blir omfånget för förlagsinteckningsrätten i det närmaste lika med det nu varande. Har någon utsträckning skett, är det endast för att lemna fullt tydliga bestämmelser i ett eller annat fall, i afseende hvarpå tvekan hittills egt rum.

Sedan 1 § sålunda förtydligats, synes det af Lag-Utskottet i 3 § 2 mom. föreslagna tillägg öfverflödigt. Att ansökningen i det af Utskottet åberopade fall, att förlagsinteckning sökes för en näring, som ej är dertill berättigad, kommer att af domstol afslås, läser i alla händelser vara uppenbart.

I samma § mom. 1 föreskrefs, att vid ansökan om förlagsinteckning skulle fogas uppgift om stället, hvarest rörelsen drifves. Man kan häraf förledas till den uppfattning, att uppgiften bör gälla, t. ex. i stad, gata och hus, der näringen idkas. En så detaljerad uppgift är emellertid i de flesta fall onödig och kan lägga svårigheter i vägen för en industriel anläggningsflytting. Det fins intet skäl, hvarföre vid ansökan till exempel om förlagsinteckning i en fabrik stället behöfver uppgifvas närmare än som sker, då anmälan göres om fabriken anläggning, i hvilket fall uppgiften enligt förordningen om utvidgad näringsfrihet endast behöfver omfatta stad eller socken, der näringen drifves. Andra näringar deremot, såsom grufvedrift, bergsbruk, såg- och qvarnrörelse, bränvins- och kruttillverkning, äro dels i följd af sin natur, dels i följd af den för deras drifvande gällande lagstiftning bundna vid viss plats. Man kan ej undgå att fordra uppgift om sjelfva denna plats äfven då förlagsinteckning sökes. I öfverensstämmelse med dessa, inom Första Kammaren gjorda erinringar torde förslaget i denna del böra omredigeras.

För att i den mån det kan ske med bevarande af förlagsinteckningens natur bereda förlagsgifvare trygghet i det fall, att rörelsen jemte förslaget öfvergår till annan egare, och den i förre egarens gods genom inteckningen förvärfvade förmånsrätt följaktligen upphör, torde det kunna stadgas, att förlagsskulden vid sådan öfvergång skall genast vara till betalning förfallen, der ej annorlunda öfverenskommes. I allmänhet läser väl den nye näringsidkaren genom aftal med förlagsgifvaren få öfvertaga förlagslånet mot ny inteckning, men utan tvifvel kunna omständigheterna vara sådana, att dylikt aftal ej kommer till stånd, och långgifvaren bör då sättas i tillfälle att genast utsöka sin fordran, sedan den säkerhet, som ligger i förslaget, undandragits honom.

Derest den af Lag-Utskottet i mom. 2 af § 14 (i nya förslaget § 15) föreslagna ändring anses medföra ökad tydlighet, kan mot densamma ej vara något att erinra, lika litet som mot den af Utskottet likaledes föreslagna utsträckning af tiden för förfatningens trädande i kraft.

Det vid senaste riksdag framlagda förslag till ändring i 17 kap. 7 § Handelsbalken tillade icke den, som lemnat förlagslån till idkande af grufve-

drift, någon förmånsrätt i sjelfva grufvan. Det kan dock med skäl sättas i fråga, huruvida icke de nu gällande, i detta hänseende temligen otydliga förlagsförfattningarne, såsom Lag-Utskottet antagit, medgifva en sådan rätt. åtminstone hvad de flesta slag af grufvor angår, och faktiskt är, att inteckning på grund af dessa författningar finnes meddelad i stenkolsgrufvor. Deremot synes man från nu varande lagstiftning kunna hemta stöd för den mening, att jerngrufvor hittills varit från förmånsrätt uteslutna, liksom ock diskussionen i Första Kammaren ådagalägger, att en sådan rätt icke af grufvegarne sjelfve eftersträfvast. Då meningen med den föreslagna författningen är att, så vidt möjligt och der ej viktiga skäl föranleda afvikelse, bibehålla förlagsintekningsrätten i dess nuvarande utsträckning, bör ifrågavarande § i denna del affattas i enlighet med den af Första Kammaren antagna lydelse.

Enligt Elders Kongl. Maj:ts senaste förslag skulle förlagsman, som fått inteckning, njuta förmånsrätt bland annat i det, som tillverkats *å ställe, som inteckningen afser*. De kursiverade orden tillades på tillstyrkan af Högsta Domstolens fleste ledamöter, hvilka för det fall att förlagstagaren, jemte den rörelse, med afseende å hvilken en förlagsinteckning blifvit fastställd, drefve annan rörelse af beskaffenhet att förlagsinteckning jemväl deri vore tillåten, ansågo förslaget utan detta tillägg icke med tillräcklig tydlighet begränsa den tillverkning, i hvilken innehafvaren af förstnämnda förlagsinteckning åtnjöte förmånsrätt. Om emellertid 3 § i förslaget till förordning om förlagsinteckning skulle, på sätt jag hemställt, undergå den förändring, att i fråga om förlagsinteckning för vissa näringar behöfde uppgifvas ej sjelfva stället, utan endast stad eller socken, der näringen idkades, blefve det af Högsta Domstolen i nu förevarande § förordade tillägg ej fullt korrekt. Då i öfrigt af sammanhanget torde med tillräcklig tydlighet framgå, att här ej kan vara fråga om annan tillverkning än den, som frambringas i den å uppgifvet ställe eller i uppgifven stad eller socken idkade rörelse, med afseende på hvilken inteckningen är fastställd, synes mig någon betänklighet ej böra möta att utesluta tillägget.

Jag hemställer underdånigst, att Elders Kongl. Maj:t täcktes för det ändamål 87 § Regeringsformen omförmåler inhemta Högsta Domstolens utlåtande öfver de i öfverensstämmelse med hvad jag nu anført omarbetade, under Litt. A vid detta protokoll fogade förslag till

- 1:o. Förordning angående förlagsinteckning;
- 2:o. Förordning angående förändrad lydelse af 17 kap. 7 § Handelsbalken.
- 3:o. Förordning angående förändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875; och

4:o. Förordning angående förändrad lydelse af 2 och 5 §§ Konkurslagen.

Till denna af Statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen lemna bifall.

Ex protocollo.

Otto Rooth.

Förslag

till

Förordning angående förlagsinteckning.

Med upphäfvande af Förordningen om förlag vid bergs- och bruks-handteringen den 24 Februari 1748 och Hallordningen den 2 April 1770, så ock med ändring af hvad lag och författningar i öfrigt innehålla mot denna förordning stridande, stadgas som följer:

1 §.

Gifver man annan förlag till idkande af bergsbruk eller grufvedrift, äfven der denna ej är att till bergsbruk hänföra, eller till drifvande af fabriks-, mjöl- eller sågqvarn, boktryckeri, bryggeri, brännvins- eller kruttillverkning, och varder förlaget intecknad i den ordning här nedan stadgas; njute förlagsman sedan för sin fordran den förmånsrätt, som i 17 kap. Handelsbalken sägs.

2 §.

Förlagsinteckning sökes, då rörelsen drifves i stad, der Rådstufvurätt finnes, vid denna Rätt och, då rörelsen drifves å landet eller i stad, lydande under landsrätt, vid Rådstufvurätten i den stad, der Konungens Befallningshafvande i länet har sitt säte.

3 §.

Vid ansökan om förlagsinteckning skall till Rätten ingifvas i hufvudskrift den handling, på grund hvaraf inteckning äskas; skolandet handlingen innehålla såväl uttryckligt erkännande af försträckningens egenskap af förlag för viss uppgifven rörelse jemte uppgift om stället, der bergsbruk eller grufvedrift, mjöl- eller sågqvarnsrörelse, brännvins- eller kruttillverkning idkas, samt om stad eller socken, der fabrik, boktryckeri eller bryggeri drifves, som ock af vittnen styrkt medgifvande att förlagsinteckning tagas må. Sökanden bifoge intyg af magistrat, kronofogde eller länsman, att förlagstagaren utfövar den uppgifna rörelsen, så ock, der enligt särskilda författningar anmälan hos embetsmyndighet eller tillstånd af sådan myndighet fordras för rörelsens drifvande, bevis att anmälan skett eller tillstånd meddelats.

Fullgör sökanden ej hvad sålunda föreskrifvet är, varde ansökningen genast afslagen.

4 §.

Rätten låte den handling, som ligger till grund för ansökningen, offentligen uppläsas och i särskildt protokoll öfver förlagsinteckningar intagas.

5 §.

Ej må förlagsinteckning beviljas utan till visst belopp i penningar eller varor.

6 §.

Då förlagsinteckning blifvit beviljad, teckne Rätten bevis derom å den handling, hvarå den intecknade fordran är grundad.

7 §.

Förlagsinteckning skall förnyas i den ordning, som i 8 § bestämmes, första gången inom tio år sedan den beviljades och derefter inom tio år från hvarje förnyelse. Sker ej sådant, vare inteckningen förfallen, ändå att inom nämnda tid med densamma vidtagits sådan åtgärd, som i 9 § 2 mom. sägs.

8 §.

Vill någon låta förnya förlagsinteckning, uppvisse hos den Rätt, som inteckningen beviljat, inteckningshandlingen i hufvudskrift, och skrifve Rätten

derå bevis om inteckningsförnyelsen. Stände ock sökanden fritt att inför annan Rådstufvurätt förete inteckningshandlingen: den Rätt låte, då sådant sker, i sitt protokoll öfver förlagsinteckningar korteligen intagas hvad handlingen innehåller med dag och årtal då den utgafs, af hvilken Rätt förlagsinteckningen är beviljad, när och under hvilken paragraf i protokollet det skedde, och, om inteckningen förut förnyats, när det egt rum; teckne ock bevis å handlingen att den varit företedd till vinnande af inteckningsförnyelse; sedan ingifve sökanden protokollet deröfver till den Rätt, som beviljat inteckningen, inom tid som i 7 § sägs; och vare detta så giltigt, som om handlingen der blifvit företedd.

9 §.

Vill någon låta förlagsinteckning helt och hållet eller till viss del dödas; uppvisse inteckningshandlingen i hufvudskrift för den rätt, som beviljat inteckningen, och skrifve rätten å handlingen bevis om dödandet. Äskas åtgärden af annan än förlagstagaren, må dödandet ej beviljas utan dennes samtycke.

Vill någon låta förlagsinteckning under annan nedsättas, förfares i enlighet med hvad här ofvan om intecknings dödande är sagdt.

10 §.

Är intecknad förlagsförbindelse inlöst af förlagstagaren eller eljest åter kommen i hans hand, vare honom ej förment att, der inteckningen ännu är gällande, ånyo utgifva handlingen med fortfarande inteckningsrätt.

11 §.

Öfvergår bruk, grufva eller annan inrättning, för hvars drifvande förlagsinteckning meddelats, till ny egare, vare förlagsskulden genast till betalning förfallen.

12 §.

Ärende angående förlagsinteckning må af Rätten upptagas endast å Måndag, eller, om helgdag då inträffar, nästa söknedag derefter; dock att fråga om intecknings förnyelse må handläggas jemväl å annan rättegångsdag.

13 §.

Den, som ej nöjes åt Underrätts beslut i ärende angående förlagsinteckning, eger deröfver sig besvara inom den i 16 kap. 1 § Rättegångsbalken stadgade tid. Öfver Hofrättens utslag må klagan genom besvär hos Konungen fullföljas inom den tid och i den ordning, som i 30 kap. 18 § nämnda balk föreskrifves.

14 §.

Har beslut, hvarigenom Rådstufvurätt helt och hållet eller till någon del afslagit ansökan om förlagsintecknings beviljande, blifvit till följd af besvär ändradt af högre Rätt, vare sökanden pliktig att, inom tre månader från det utslaget om ändringen vunnit laga kraft, förete detsamma hos Rådstufvurätten, vid äfventyr att i annat fall den förlagsinteckning, som på grund af utslaget beviljas, gäller såsom vore den sökt först å den dag utslaget vid Rådstufvurätten företes.

15 §.

Denna förordning träder i kraft den 1 Januari 1885.

Derförinnan meddelad förlagsinteckning skall, för att bibehållas gällande, inom ett år från nyssnämnda dag förnyas hos den Rådstufvurätt, som, derest ny förlagsinteckning då sökes, är behörig att upptaga ansökningen, samt derefter hos nämnda Rätt vidare förnyas efter ty i 7 § stadgad är. Samma Rätt tillkomme ock att i fråga om sådan inteckning upptaga ärende, hvarom i 9 § sägs.

Förslag

till

Förordning angående förändrad lydelse af 17 kap. 7 § Handelsbalken.

Härigenom förordnas, att 17 kap. 7 § Handelsbalken skall erhålla följande förändrade lydelse:

Bih. till Riksd. Prot. 1883. 1 Saml. 1 Afd. 14 Häft.

7 §.

Hafver någon sådant bilbref, som i sjölagen beskrifvet är, ege han förmån i skeppet, så ock i godset, då skeppsfolk betaldt är, som i 5 § är sagdt. Dernäst gånge det lån ut, som skeppare på bodmeri tagit; hafve ock det yngre bil- eller bodmeribref företräde för det äldre.

Gifver man annan förlag till idkande af bergsbruk eller grufvedrift, äfven der denna ej är att till bergsbruk hänföra, eller till drifvande af fabriks-, mjöl- eller sågqvarn, boktryckeri, bryggeri, brännvins- eller kruttillverkning, och varder förlaget in-tecknadt, på sätt särskildt är stadgadt, njute förlagsman sedan förmånsrätt för sin fordran i det som tillverkadt är, i de för tillverkningen afsedda råämnen, i all den lösegendom vare sig maskiner, redskap, dragare eller annat, som till bergsbrukets, grufvans, fabriks- eller inrättningens drift hörer, samt i gäldenärens fordringar för sådana förskott i penningar eller varor, som för rörelsen lemnade äro; så ock vid förlag till bearbetande af andra grufvor än jerngrufvor, i sjelfva grufvan; dock gälle ej förmånsrätt för ränta, som före början af konkurs upplupen är, för längre tid än tre år. Är förlagsin-teckning beviljad för fleres fordringar, hafve den företräde, som in-teckning först sökt; hafva flere sökt in-teckning å en dag, ege lika rätt. Börjar konkurs inom en månad efter det förlagsin-teckning blifvit sökt, vare in-teckningen utan verkan. Ej heller gälle förlagsin-teckning, som blifvit sökt samma dag, då konkurs börjats eller derefter.

Denna förordning skall icke tillämpas i de förmånsrättstvister, som göras anhängiga före utgången af December månad 1884.

Förslag

till

Förordning angående förändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, in-teckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875.

Härigenom förordnas, att 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, in-teckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875 skall erhålla följande förändrade lydelse:

1 §.

Öfver följande ärenden skola vid Underrätt föras särskilda protokoll, nemligen: ett öfver lagfarter med fång af fast egendom; ett öfver in-teckningar i sådan egendom; ett öfver äktenskapsförord; ett öfver förmyndares tillsättande och entledigande, samt ett öfver bouppteckningar, morgongåfvobref och afhandlingar om lösöreköp. Uti lagfarts- och in-teckningsprotokollen skall för hvarje ärende å brädden tecknas namnet på den egendom, som lagfares eller in-tecknas, och uti öfriga protokollen för hvarje ärende, med undantag af bouppteckningarne, namnet å den person ärendet rör.

Vid Rådstufvurätt skall ock föras särskildt protokoll öfver förlagsin-teckningar. I det protokoll skall för hvarje ärende å brädden tecknas förlagstagarens namn jemte uppgift om rörelsens beskaffenhet och orten, hvarest den drifves.

Har någotdera af de ärenden, nämnda äro, icke förevarit, varde det i protokollet anmärkt.

Denna förordning skall lända till efterrättelse från den 1 Januari 1885.

Förslag

till

**Förordning angående förändrad lydelse af 2 och 5 §§ Konkurslagen
den 18 September 1862.**

Häri-genom förordnas, att 2 och 5 §§ Konkurslagen den 18 September 1862 skola erhålla följande förändrade lydelse:

2 §.

1 mom. Borgenär ege ock söka, att gäldenärs egendom afträdas skall i följande fall, nemligen:

1) då gäldenär är för skuld rymd, eller veterligen ur riket faren och anledning är för handen, att han förblifver utrikes för att undgå borgenärens kraf;

2) då verkställighet af utmätning, hvarigenom all gäldenärs kända egendom medtagas skulle, blifvit för annans fordran sökt;

3) då gäldenär svikligen, borgenärer till förfång, afhänder sig eller undanskaffar sina tillgångar.

2 mom. Borgenär ege jemväl söka att gäldenärs egendom afträdas skall, då egendom, deri borgenären på grund af förlagsinteckning eger förmänsrätt, blifvit för annans fordran utmätt och skälig anledning är att befara, att den öfriga egendom, hvori han eger förmänsrätt, till gäldande af hans fordran otillräcklig är.

5 §.

Der likväl borgenärs fordran tillkommit senare än de omständigheter, på hvilka han sin ansökning om egendomsafträdet grundar, vare den ansökning utan verkan.

Har borgenär för sin fordran säkerhet genom pant eller genom inteckning i fast egendom; ege ej heller den rätt, i 2, 3 och 4 §§ omförd är, der han ej gitter visa att panten eller inteckningen till gäldande af hans fordran otillräcklig är.

Denna förordning skall lända till efterrättelse från den 1 Januari 1885.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts
Högsta Domstol Tisdagen den 12 December 1882.*

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden: *Naumann,*
Rabe,
Olivecrona,
von Segebaden,
Hernmarck,
Wedberg,
Ahlgren.

Sedan, jemlikt Högsta Domstolens beslut den 15 och 16 nästlidne November, handlingarne i de till Högsta Domstolens utlåtande öfverlemnade, i protokollen för nyssnämnda dagar omförmälda lagärenden cirkulerat emellan Högsta Domstolens ledamöter; så företogs nu till slutlig behandling:

I:o.

Förslag till förordning angående förlagsinteckning; bilagdt detta protokoll.

1 §.

Högsta Domstolens fleste ledamöter, Justitieråden *Rabe, Olivecrona, von Segebaden, Hernmarck* och *Wedberg* anförde:

På sätt Kommerskollegium yttrat med anledning af ett föregående, till

Högsta Domstolen den 4 November 1881 remitteradt förslag till förordning angående förlagsinteckning, beror numera ett industrielt yrkes benämning af fabrik eller handtverk uteslutande på den formella omständigheten, huruvida yrket blifvit anmaldt såsom fabrik eller såsom handtverk. Vid sådant förhållande, och då af föreskriften uti 8 § i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 Juni 1864 derom, att hvad i 1 § samma förordning stadgades om *rättighet* att idka handel eller annat näringsfång icke egde tillämpning å vissa i förstnämnda paragraf uppräknade yrken, om hvilka vore särskildt stadgadt, ej kunde anses följa, att något hinder förefunnes för den, hvilken i behörig ordning förvärfvat rättighet till idkande af dylik näring, att anmäla den samma såsom fabrik, syntes tillräckligt skäl saknas att, på sätt i det remitterade förslaget skett, i denna paragraf bland de näringar, i fråga om hvilka förlagsinteckning skulle varda medgifven, jemte fabrik särskildt upptaga mjölqvarn, boktryckeri, bryggeri, bränvins- eller kruttillverkning.

På grund häraf hemställes, att början af denna paragraf måtte erhålla följande, af Högsta Domstolens fleste ledamöter vid granskningen af ofvan förstnämnda förslag i ämnet jemväl förordnade lydelse:

Gifver någon förlag till idkande af bergsbruk eller grufvedrift eller att dermed drifva sågverk eller fabrik och varder etc.

Om också gällande grufvelagstiftning skulle förändras så, att grufva erhöle annan betydelse än den nu eger, torde dock vara klart, att enligt ofvan anförda redaktion af 1 § inteckning finge meddelas för förlag till idkande af grufvedrift, »äfvén der denna ej är att till bergsbruk hänföra», samt att förty sistnämnda mening skulle vara i berörda fall, likasom för närvarande, obehöflig; och att angifva, efter fabrik, särskildt mjöl- eller sågqvarn, boktryckeri, bryggeri samt bränvins- och kruttillverkning, såsom yrken, till hvilkas bedrivande förlagsinteckning må meddelas, skulle kunna föranleda det antagande, att idkande af mjöl- eller sågqvarns-industri, boktryckeri, bryggeri och bränvins- eller kruttillverkning icke vore att anse för fabriksrörelse, äfvén om de såsom sådan anmälas.

Justitierådet *Naumann* anförde: Då enligt Kommerskollegiets yttrande benämningen af ett industrielt yrke numera beror på den formella omständigheten, huruvida yrket blifvit anmaldt som *fabrik* eller såsom handtverk;

då det således ankommer på hvar och en idkare af sådant yrke att genom ofvannämnda anmälan bereda sig rätt att begagna förlagslån;

då på en slik omväg denna rätt i sjelfva verket blifvit utsträckt äfvén till de mindre handtverkerierna;

då intet giltigt skäl finnes anfördt, hvarföre det ena industriella yrket mera än det andra skulle betagas den ifrågavarande förmånen, om idkaren anser förlagslånet såsom en sådan och kan förskaffa sig långifvare;

å i den vid remissen fogade note ur statsrådsprotokollet Chefen för Justitiedepartementet förklarar, att genom särskild förordning kreditlagstiftningen för jordbruket skall blifva stadgad;

hemställas, att med undvikande af en specificering, hvilken i tillämpningen kan komma att sakna tydlighet och fullständighet samt förorsaka tvister och rättegångar, första § måtte erhålla följande lydelse: Gifver någon förlag till idkande af bergsbruk, grufvedrift eller annat lofligt näringsfång, med undantag af jordbruk och sjöfart, hvarom särskildt är stadgad, och varder förlaget intecknad etc.

Att speciellt nämna till exempel bryggeri, men icke bageri, tjärubräning, salpetersjuderi, fiskodling m. m., utan låta dylika näringar subsumeras under det sväfvande uttrycket *fabrik*, och en anmälan härom vara afgörande, torde icke befördra tydlighet i lagen eller trygghet för näringsidkaren.

För något mera än tjugu år sedan afstyrkte Högsta Domstolen bifall till ett förslag af Rikens Ständer om så kallad *underpant i lös egendom*, hvilken gäldenär skulle vara berättigad att till fordringsegaren pantförskrifva, vare sig vissa persedlar eller gäldenärs lösa egendom i allmänhet, utan att den egendom från sig lemna. Detta afstyrkande skedde ej blott på juridiskt vetenskapliga skäl, utan ock på statsekonomiska, dem flera länders småningom vunna erfarenhet bekräftat.

I olikhet med hvad om den s. k. underpanten var föreslaget, gäller den förmånsrätt, som genom en förlagsinteckning förvärfvas, endast visst slags egendom samt eger rum endast under de förhållanden och till den utsträckning, lagen uttryckligen bestämmer, så att det icke får på kontrahenterna bero att bringa *hvilken fordran som helst* i lös egendom till likhet med en privilegierad.

Att förlagsinteckningen, långt ifrån att medföra absolut säkerhet, har sitt hufvudsakligaste stöd i det personliga förtroendet, är allmänt känt, men därför att ett rättsinstitut kan missbrukas (hvilket är förhållandet med sådana i allmänhet), är det icke förkastligt så länge det ännu behöfves.

Med anledning af den lydelse, jag föreslagit för § 1, torde det blifva nödigt att stadga, det hvar och en, som vill begagna rättigheten till förlagslån, skall föra bok öfver sin rörelse.

Slutligen tillåter jag mig att hemställa, huruvida icke förslag till ordnande af kreditlagstiftningen för *jordbruket* borde aflåtas på samma gång som för de s. k. industriella yrkena, så att bifall kunde vara att förvänta äfven af den Kammare, hvars fleste ledamöter med rätta anse sig böra särskildt påakta det mindre jordbrukets behof.

Justitierådet *Ahlgren* lemnade paragrafen utan anmärkning.

3 §.

Högsta Domstolens fleste ledamöter, Justitieråden *Rabe*, *Olivecrona*, *von Segebaden*, *Herrnmarck* och *Wedberg* erinrade, att, derest den af dem vid 1 § gjorda anmärkning blefve godkänd, erfordrades en jemkning i redaktionen af förevarande paragraf. Justitierådet *Naumann* åberopade jemväl sitt yttrande vid 1 §.

11 §.

Justitieråden *Rabe*, *von Segebaden*, *Herrnmarck* och *Wedberg* förenade sig om följande yttrande:

Vi hemställa, att denna paragraf måtte ur förslaget uteslutas.

Om än antagas må, att, i händelse hvad paragrafen innehåller blir lag, det icke i allmänhet skulle blifva synnerligen svårt för den, som vore betalningsskyldig för in-tecknad förlagsskuld, att med innehafvaren af förlagsin-teckningen träffa sådan uppgörelse, att bruk, grufva eller annan in-rättning, för hvars drifvande förlagsin-teckningen meddelats, finge af gäldenären å annan öfverlåtas, utan att förlagsskulden derföre genast vore till betalning förfallen, är dock tänkbart att innehafvaren af förlagsin-teckningen kunde vägra samtycke dertill, likasom att, derest förlagsin-teckningen blifvit, såsom ofta är fallet, lemnad såsom hypotek för vanlig löpande förskrifning, och innehafvaren deraf vore för gäldenären okänd, den senare kunde gå miste om ett fördelaktigt köpeanbud, innan han hunne förskaffa sig vetskap om innehafvaren af förlagsin-teckningen och med honom träffa nödig uppgörelse. I dessa händelser skulle det föreslagna stadgandet icke, hvad gäldenären angår, öfverensstämma med rättvisa eller billighet, och ännu mindre, om förlagsskulden blifvit till betalning uppsagd och gäldenären, just för att kunna fullgöra betalningen å stadgad tid, behöfde försälja bruket, grufvan eller fabriksin-rättningen, men en fördelaktig försäljning ej kunde ske utan att anstånd med köpeskillingsens liqviderande gafs. Visserligen må antagas, att förlag lemnas under förutsättning att förlagstagaren skall drifva den rörelse, som förlaget afser. Men derföre att förlagstagaren afhänder sig eganderätten till bruk eller till fabriksegendom, är icke gifvet, att han ej kan såsom arrendator eller hyresman fortsätta sin rörelse på samma ställe som förut, eller att fabriksidkaren icke kan flytta sin rörelse till ställe inom samma socken eller stad, der den utöfvats, i hvilka fall innehafvare af förlagsin-teckning antingen alldeles icke eller endast till en del förlorade sin förmånsrätt. Skulle berörda förutsättning verkligen utgöra grunden för det ifrågavarande

stadgandet, borde detsamma gälla äfven för den händelse, att förlagstagaren nedlägger sin rörelse, hvilket likväl icke föreslagits.

För öfrigt och då en förlagsgifvare, om han vill att förlagsskulden skall vara till betalning förfallen, derest bruk, grufva eller annan inrättning, för hvars drifvande förlaget lemnats, öfvergår till ny egare, är oförhindrad att derom vid försträckningen göra förbehåll, och man icke kan förutsätta, att borgenär skall mindre i förevarande fall än andra veta att sjelf se sitt bästa till godo, synes stadgandet uti 11 § vara obehöfligt.

Justitierådet *Olivecrona* instämde med Justitieråden Rabe, von Segebaden, Hermmarek och Wedberg derutinnan, att § 11 borde ur förslaget utgå och detta äfven på den grund, att vid en förlagstagares död skulle hans sterbhusdelegare eljest ofta kunna blifva tvungne till en brådstörtad och må hända för dem ruinerande försäljning af den egendom, för hvars drifvande förlagslån vore gifvet, derest, såsom den föreslagna paragrafen innehåller, sjelfva eganderättens öfvergång från den affidne förlagstagaren skulle medföra den påföljd, att förlagsskulden vore till betalning genast förfallen.

Justitierådet *Naumann* yttrade: den i förevarande paragraf gifna föreskrift att förlagslån skall anses vara till betalning förfallet, der den inrättning, för hvars drifvande lånet meddelats, öfvergår till ny egare, synes i de fall, då eganderätten öfvergår icke genom frivillig öfverlåtelse emellan levande, utan genom arf eller testamente, leda till en orättvis hårdhet emot arfvingar eller testamentstagare. Dessa kunna icke anses vara i någon mån vållande dertill, att den i förlagsinteckningen befintliga säkerhet för långgifvaren upphört, och vid sådant förhållande synes det ej vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att de, utan afseende å hvad aftaladt varit, skola blifva förpligtade att genast infria förlagsskulden. Då derjemte förlagsgifvaren ej allenast är i tillfälle att vid lemmandet af förlagslånet genom särskildt aftal förbehålla sig, att detsamma skall vara förfallet till betalning, derest förlagstagaren upphör att vara egare till den inrättning, till hvars drifvande lånet lemnats, utan äfven, derest urarfva konkurs uppstår, njuter sin förmånsrätt i sådan konkurs till godo, synes med så mycket större skäl det i denna paragraf föreslagna stadgande böra inskränkas till de fall, då egaren genom frivilligt aftal afhänder sig den inrättning, som förlagsinteckningen afser.

Justitierådet *Ahlgren* lemnade paragrafen utan anmärkning.

2:o.

Förslag till förordning angående förändrad lydelse af 17 kap. 7 § Handelsbalken; bilagdt detta protokoll.

Bih. till Riksd. Prot. 1883. 1 Saml. 1 Afd. 14 Häft.

4

Under återopande af hvad blifvit anfördt vid 1 § i förslaget till förordning angående förlagsinteckning, hemställde Högsta Domstolens fleste ledamöter, Justitieråden *Rabe, Olivecrona, von Segebaden, Hernmarck* och *Wedberg*, att första punkten af andra stycket i förevarande förslag måtte omredigeras till öfverensstämmelse med den föreslagna lydelsen af nyssnämnda paragraf.

Justitieråden *Rabe, von Segebaden, Hernmarck* och *Wedberg* tillade, att de ansågo sig böra fästa uppmärksamheten derpå, att förevarande förslag, i hvad det angick förmånsrätt i grufva, icke öfverensstämde med det inom Civildepartementet uppgjorda och till Högsta Domstolen den 8 sistlidne September remitterade förslag till förordning om grufvor, enligt hvilket mineralfyndighet, som hädaneftter upptoges till bearbetning, skulle såsom med jorden förenad anses för *fast* egendom, och äfven äldre grufva, för hvilken utmål blifvit lagdt, kunna ingå i visst grufveegaren tillhörigt jordområde och med detsamma utgöra *fast* egendom.

Justitierådet *Naumann* erinrade om sitt yttrande vid 1 § i förslaget angående förlagsinteckning och instämde i hvad här ofvan blifvit anmärkt om den bristande öfverensstämmelsen mellan förevarande paragraf och det omnämnda förslaget till Grufvestadga.

3:o.

Förslag till förordning angående förändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, in-teckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875: så lydande:

Härigenom förordnas, att 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, in-teckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875 skall erhålla följande förändrade lydelse:

1 §.

Öfver följande ärenden skola vid Underrätt föras särskilda protokoll, nemligen: ett öfver lagfarter med fång af fast egendom, ett öfver in-teckningar i sådan egendom, ett öfver äktenskapsförord, ett öfver förmyndares tillsättande och entledigande, samt ett öfver bouppteckningar, morgongäfvobref och afhandlingar om lösöre köp. Uti lagfarts- och in-teckningsprotokollen skall för hvarje ärende å brädden tecknas namnet på den egendom, som lagfares eller in-tecknas, och uti öfriga protokollen för hvarje ärende med undantag af bouppteckningarne namnet å den person ärendet rör.

Vid Rådstufvurätt skall ock föras särskildt protokoll öfver förlagsinteckningar. I det protokoll skall för hvarje ärende å brädden tecknas förlags-tagarens namn jemte uppgift om rörelsens beskaffenhet och orten hvarest den drifves.

Har någotdera af de ärenden, nämnda äro, icke förevarit, varde det i protokollet anmärkt.

Denna förordning skall lända till efterrättelse från den 1 Januari 1885. Högsta Domstolen lemnade förslaget utan anmärkning.

4:o.

Förslag till förordning angående förändrad lydelse af 2 och 5 §§ Konkurslagen den 18 September 1862; lydande som följer:

Häri genom förordnas, att 2 och 5 §§ Konkurslagen den 18 September 1862 skola erhålla följande förändrade lydelse:

§ 2.

1 mom. Borgenär ege ock söka, att gäldenärs egendom afträdas skall i följande fall, nemligen:

1) då gäldenär är för skuld rymd eller veterligen ur riket faren och anledning är för handen, att han förblifver utrikes för att undgå borgenärens kraf;

2) då verkställighet af utmätning, hvarigenom all gäldenärs kända egendom medtagas skulle, blifvit för annans fordran sökt;

3) då gäldenär svikligen, borgenärer till förfång, afhänder sig eller undanskaffar sina tillgångar.

2 mom. Borgenär ege jemväl söka att gäldenärs egendom afträdas skall, då egendom, deri borgenären på grund af förlagsinteckning eger förmånsrätt, blifvit för annans fordran utmätt och skälig anledning är att befara, att den öfriga egendom, hvori han eger förmånsrätt, till gäldande af hans fordran otillräcklig är.

§ 5.

Der likväl borgenärs fordran tillkommit senare än de omständigheter, på hvilka han sin ansökning om egendomsafträdet grundar, vare den ansökning utan verkan.

Har borgenär för sin fordran säkerhet genom pant eller genom inteckning i fast egendom; ege ej heller den rätt, i 2, 3 och 4 §§ omförd är, der han ej gitter visa, att panten eller inteckningen till gäldande af hans fordran otillräcklig är.

Denna förordning skall lända till efterrättelse från den 1 Januari 1885. Högsta Domstolen lemnade förslaget utan anmärkning.

Ex protocollo

Th. Wilh. Malm.

Förslag

till

Förordning angående förlagsinteckning.

Med upphäfvande af Förordningen om förslag vid bergs- och bruks-handteringen den 24 Februari 1878 och Hallordningen den 2 April 1770, så ock med ändring af hvad lag och författningar i öfrigt innehålla mot denna förordning stridande, stadgas som följer:

1 §.

Gifver man annan förlag till idkande af bergsbruk eller grufvedrift, äfven der denna ej är att till bergsbruk hänföra, eller till drifvande af fabrik, mjöl- eller sågqvarn, boktryckeri, bryggeri, bränvins- eller kruttillverkning, och varder förlaget intecknad i den ordning här nedan stadgas; njute förlagsman sedan för sin fordran den förmånsrätt, som i 17 kap. Handelsbalken sägs.

2 §.

Förlagsinteckning sökes, då rörelsen drifves i stad, der Rådstufvurätt finnes, vid denna Rätt och, då rörelsen drifves å landet eller i stad lydande

under landsrätt, vid Rådstufvurätten i den stad, der Konungens Befallningshafvande i länet har sitt säte.

3 §.

Vid ansökan om förlagsinteckning skall till Rätten ingifvas i hufvudskrift den handling, på grund hvaraf inteckning äskas; skolandet handlingen innehålla såväl uttryckligt erkännande af försträckningens egenskap af förlag för viss uppgifven rörelse jemte uppgift om stället, der bergsbruk eller grufvedrift, mjöl- eller sågqvarnsrörelse, bränvins- eller kruttillverkning idkas, samt om stad eller socken, der fabrik, boktryckeri eller bryggeri drifves, som ock af vittnen styrkt medgifvande att förlagsinteckning tagas må. Sökanden bifoge intyg af magistrat, kronofogde eller länsman, att förlagstagaren utöfvar den uppgifna rörelsen, så ock, der enligt särskilda författningar anmälan hos embetsmyndighet eller tillstånd af sådan myndighet fordras för rörelsens drifvande, bevis att anmälan skett eller tillstånd meddelats.

Fullgör sökanden ej hvad sålunda föreskrifvet är, varde ansökningen genast afslagen.

4 §.

Rätten låte den handling, som ligger till grund för ansökningen, offentligen uppläsas och i särskildt protokoll öfver förlagsinteckningar intagas.

5 §.

Ej må förlagsinteckning beviljas utan till visst belopp i penningar eller varor.

6 §.

Da förlagsinteckning blifvit beviljad, teckne Rätten bevis derom å den handling, hvarå den intecknade fordran är grundad.

7 §.

Förlagsinteckning skall förnyas i den ordning, som i 8 § bestämmes, första gången inom tio år sedan den beviljades och derefter inom tio år från

hvarje förnyelse. Sker ej sådant, vare inteckningen förfallen, ändå att inom nämnda tid med densamma vidtagits sådan åtgärd, som i 9 § 2 mom. sägs.

8 §.

Vill någon låta förnya förlagsinteckning, uppvisse hos den Rätt, som inteckningen beviljat, inteckningshandlingen i hufvudskrift, och skrifve Rätten derå bevis om inteckningsförnyelsen. Stände ock sökanden fritt att inför annan Rådstufvurätt förete inteckningshandlingen: den Rätt låte, då sådant sker, i sitt protokoll öfver förlagsinteckningar korteligen intagas hvad handlingen innehåller med dag och årtal då den utgafs, af hvilken Rätt förlagsinteckningen är beviljad, när och under hvilken paragraf i protokollet det skedde, och, om inteckningen förut förnyats, när det egt rum; teckne ock bevis å handlingen att den varit företedd till vinnande af inteckningsförnyelse; sedan ingifve sökanden protokollet deröfver till den Rätt, som beviljat inteckningen, inom tid, som i 7 § sägs; och vare detta så giltigt, som om handlingen der blifvit företedd.

9 §.

Vill någon låta förlagsinteckning helt och hållet eller till viss del dödas, uppvisse inteckningshandlingen i hufvudskrift för den Rätt, som beviljat inteckningen, och skrifve Rätten å handlingen bevis om dödandet. Äskas åtgärden af annan än förlagstagaren, må dödandet ej beviljas utan dennes samtycke.

Vill någon låta förlagsinteckning under annan nedsättas, förfares i enlighet med hvad här ofvan om intecknings dödande är sagdt.

10 §.

Är intecknad förlagsförbindelse inlöst af förlagstagaren eller eljest återkommen i hans hand, vare honom ej förment att, der inteckningen ännu är gällande, ånyo utgifva handlingen med fortfarande inteckningsrätt.

11 §.

Öfvergår bruk, grufva eller annan inrättning, för hvars drifvande förlagsinteckning meddelats, till ny egare, vare förlagsskulden genast till betalning förfallen.

12 §.

Ärende angående förlagsinteckning må af Rätten upptagas endast å måndag, eller, om helgdag då inträffar, nästa söknedag derefter; dock att fråga om inteckningsförnyelse må handläggas jemväl å annan rättegångsdag.

13 §.

Den, som ej nöjes åt Underrätts beslut i ärende angående förlagsinteckning, eger deröfver sig besvära inom den i 16 kap. 1 § Rättegångsbalken stadgade tid. Öfver Hofrättens utslag må klagan genom besvär hos Konungen fullföljas inom den tid och i den ordning, som i 30 kap. 18 § nämnda Balk föreskrifves.

14 §.

Har beslut, hvarigenom Rådstufvurätt helt och hållet eller till någon del afslagit ansökan om förlagsintecknings beviljande, blifvit till följd af besvär ändradt af högre Rätt, vare sökanden pliktig att, inom tre månader från det utslaget om ändringen vunnit laga kraft, förete detsamma hos Rådstufvurätten, vid äfventyr att i annat fall den förlagsinteckning, som på grund af utslaget beviljas, gäller såsom vore den sökt först å den dag utslaget vid Rådstufvurätten företes.

15 §.

Denna förordning träder i kraft den 1 Januari 1885.

Derförinnan meddelad förlagsinteckning skall, för att bibehållas gällande, inom ett år från nyssnämnda dag förnyas hos den Rådstufvurätt, som, derest ny förlagsinteckning då sökes, är behörig att upptaga ansökningen, samt derefter hos nämnda Rätt vidare förnyas efter ty i 7 § stadgadt är. Samma Rätt tillkomme ock att i fråga om sådan inteckning upptaga ärende, hvarom i 9 § sägs.

Förslag

till

Förordning angående förändrad lydelse af 17 kap. 7 § Handelsbalken.

Härigenom förordnas, att 17 kap. 7 § Handelsbalken skall erhålla följande förändrade lydelse:

7 §.

Hafver någon sådant bilbref, som i sjölagen beskrifvet är, ege han förmån i skeppet, så ock i godset, då skeppsfolk betaldt är, som i 5 § är sagdt. Dernäst gånge det lån ut, som skeppare på bodmeri tagit; hafve ock det yngre bil- eller bodmeribref företräde för det äldre.

Gifver man annan förlag till idkande af bergsbruk eller grufvedrift, äfven der denna ej är att till bergsbruk hänföra, eller till drifvande af fabrik, mjöl- eller sågqvarn, boktryckeri, bryggeri, brännvins- eller kruttillverkning, och varder förlaget intecknadt, på sätt särskildt är stadgadt, njute förlagsman sedan förmånsrätt för sin fordran i det, som tillverkadt är, i de för tillverkningen afsedda råämnena, i all den lösegendom vare sig maskiner, redskap, dragare eller annat, som till bergsbrukets, grufvans, fabriken eller inrättningens drift hörer, samt i gäldenärens fordringar för sådana förskott i penningar eller varor, som för rörelsen lemnade äro; så ock vid förlag till bearbetande af andra grufvor än jerngrufvor, i sjelfva grufvan; dock gälle ej förmånsrätt för ränta, som före början af konkurs upplupen är, för längre tid än tre år. Är förlagsinteckning beviljad för fleres fordringar, hafve den företräde, som inteckning först sökt; hafva flere sökt inteckning å en dag, ege lika rätt. Börjar konkurs inom en månad efter det förlagsinteckning blifvit sökt, vare inteckningen utan verkan. Ej heller gälle förlagsinteckning, som blifvit sökt samma dag då konkurs börjats eller derefter.

Denna förordning skall icke tillämpas i de förmånsrättstvister, som göras anhängiga före utgången af December månad 1884.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:ts Komungen i Statsrådet å Stockholms slott
Måndagen den 8 Januari 1883,*

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern Grefve *Posse*,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre *Hochschild*,
Statsråden: *Lovén*,
von Steyern,
Friherre *von Otter*,
Hederstierna,
Hammarskjöld,
Richert,
Themptander,
Rydning,
Justitieråden: *Wedberg*,
Ahlgren.

Chefen för Justitiedepartementet Statsrådet von Steyern anmälde i underdånighet Högsta Domstolens enligt Kongl. Maj:ts nådiga beslut den 3 November nästlidna år infortrade och nu afgifna samt i Domstolens protokoll den 12 sistlidne December intagna utlåtande öfver upprättade förslag till förordning angående förlagsinteckning och dermed sammanhang egande författningar; och utlät sig föredraganden:

»Jag har till statsrådsprotokollet för den 3 sistlidne November anført skälen hvarföre i 1 § af förordningen om förlagsinteckning uppräknats en del af de i § 8 af 1864 års näringsförfattning omförmälda yrken. Att utsluta dem, såsom Högsta Domstolens fleste ledamöter nu föreslagit, skulle endast ytterligare förlänga den redan nu rådande ovissheten, huruvida för dessa näringsars drivvande förlagsinteckning får ega rum eller ej. Den af

Högsta Domstolen anvisade utväg att, sedan man förvärfvat rätt att idka en dylik näring, anmäla den såsom fabrik för att derigenom förvärfva in-teckningsrätt, torde icke ligga tillräckligt klart i dagen, för att den skulle blifva för mängden af näringsidkare användbar. I alla händelser synes denna utväg vara förenad med onödig omgång, hvarifrån näringsidkaren kunde befrias, om § lemnades oförändrad.

Med anledning af de i Högsta Domstolen gjorda anmärkningar mot § 11 synes hvad i denna § stadgas böra inskränkas till det fall, att öfver-låtelsen skett genom frivilligt aftal.

Vid förslaget till förändrad lydelse af 17 kap. 7 § Handelsbalken hafva några af Högsta Domstolens ledamöter erinrat, att förslaget, i hvad det angick förmånsrätt i grufva, icke öfverensstämde med det inom Civil-departementet utarbetade förslag till förordning om grufvor, enligt hvilket mineralfyndighet, som hädanefter upptoges till bearbetning, skulle såsom med jorden förenad anses för fast egendom, och äfven äldre grufva, för hvilken utmål blifvit lagdt, kunna ingå i visst grufveegaren tillhörigt jordom-råde och med detsamma utgöra fast egendom. Denna omständighet har icke varit opåaktad och skulle utan tvifvel hafva inverkat på förslagens lydelse, ifall meningen varit att utsträcka förmånsrätten i grufva utöfver de gränser, som för densamma äro bestämda i gällande lag. Men då, såsom af mitt anförande till statsrådsprotokollet för den 3 sistlidne November inhemtas, man endast velat i detta hänseende behålla den nuvarande lagstiftningen oförändrad, har man ansett sig sakna skäl att redan nu taga hänsyn till en möjligen inträdande ny grufvelagstiftning, helst det ännu synes ganska ovisst, huru denna slutligen kommer att gestalta sig.

Jag hemställer alltså i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte i öfverensstämmelse med det inom Justitiedepartementet omarbetade förslag med den af mig nu förordade ändring föreslå Riksdagen att enligt 87 § Regeringsformen

dels i ett sammanhang antaga:

1:o förordning angående förlagsinteckning;

2:o förordning angående förändrad lydelse af 17 kap. 7 § Handelsbalken; och

3:o förordning angående förändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, in-teckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875;

dels under förutsättning och vilkor af bifall till förenämnda förslag antaga:

4:o förordning angående förändrad lydelse af 2 och 5 §§ Konkurslagen den 18 September 1862.»

Justitieråden Wedberg och Igren åberopade sina vid förslagets granskning i Högsta Domstolen afgifna yttranden.

På tillstyrkan af Statsrådets öfrige ledamöter behagade Hans Maj:t Konungen bifalla hvad föredragande Departementschefen sålunda hemställt; och skulle till följd häraf till Riksdagen aflåtas nådig proposition af innehåll Bil. A vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Otto Rooth.
